שאני אמר אדם טהור נכנס לשם ותטלה הכא נמי נימא עורב אתא ושדא אדם דבכונה אמרינן עורב דשלא בכונה לא אמרינן מכדי האי ככר ספק טומאה ברה"י הוא *וכל ספק טומאה ברה"י ספקה טמא משום דהוי דבר שאין בו דעת לישאל *וכל דבר שאין בו דעת לישאל בין ברה"ר בין ברשות היחיד ספקו טהור ואב"א הכא בטומאה דרבנן דיקא נמי דקתני מדף כדכתיב °עלה נדף: וחכ"א לא כדברי זה וכו': ת"ר וחכ"א לא כדברי זה ולא כדברי זה לא כדברי שמאי שלא עשה סייג לדבריו ולא כדברי הלל שהפריז על מדותיו אלא מעת לעת ממעטת על יד מפקידה לפקידה ומפקידה לפקידה ממעטת על יד מעת לעת מעת לעת ממעטת על יד מפקידה לפקידה כיצד בדקה עצמה באחד בשבת ומצאת טהורה וישבה שני ושלישי ולא בדקה ולרביעי בדקה ומצאה טמאה אין אומרים תטמא מפקידה לפקידה אלא מעת לעת ומפקידה לפקידה ממעטת על יד מעת לעת כיצד בדקה עצמה בשעה ראשונה ומצאת טהורה וישבה לה שניה ושלישית ולא בדקה ולרביעית בדקה ומצאה טמאה אין אומרים תטמא מעת לעת אלא מפקידה לפקידה פשיטא כיון דבדקה עצמה בשעה ראשונה ומצאת טהורה לא מטמינן לה מעת לעת איידי דתנא מעל"ע ממעטת על יד מפקידה לפקידה תנא נמי מפקידה לפקידה ממעטת על יד מעת לעת אמר רבה מאי טעמייהו דרבנן אשה מרגשת בעצמה א"ל אביי אם כן תהא דיה שעתה ורבה *לחדודי לאביי הוא דבעי אלא מאי טעמייהו דרבנן כי הא דאמר רב יהודה אמר שמואל חכמים תקנו להן לבנות ישראל שיהו בודקות עצמן שחרית וערבית שחרית להכשיר טהרות של לילה וערבית להכשיר טהרות של יום וזו הואיל ולא בדקה הפסידה עונה מאי עונה עונה יתירה א"ל רב פפא לרבא והא זימנין משכחת להו ג' עונות במעת לעת השוו חכמים מדותיהן שלא תחלוק במעת לעת (א) איבעית אימא *שלא יהא חוטא נשכר מאי בינייהו איכא בינייהו דאתניסה ולא בדקה: כל אשה שיש לה וסת [וכו']: לימא מתני' ר' דוסא היא ולא רבנן*) דתניא *ר"א אומר ארבע נשים דיין שעתן בתולה מעוברת מניקה וזקנה *ר' דוסא אומר כל אשה שיש לה וסת דיה שעתה אפילו תימא רבנן עד כאן לא פליגי רבנן עליה דר' דוסא אלא שלא בשעת וסתה אבל בשעת וסתה מודו ליה ומתניתין בשעת וסתה ודברי הכל מכלל דר' דוסא אפילו שלא בשעת וסתה אמר מאן תנא להא דת"ר אשה שיש לה וסת כתמה טמא למפרע שאם תראה שלא בשעת וסתה מטמאה מעת לעת נימא רבנן היא ולא רבי דוסא אפילו תימא רבי דוסא ע"כ לא פליג רבי דוסא עלייהו דרבנן אלא בשעת וסתה אבל שלא בשעת וסתה מודי להו ומתניתין בשעת וסתה ור' דוסא היא

וברייתא

*) [משום פלוגתא דר' דוסא דליתא במשנה שפיר גרסי' דתניא]

תורה אור

ויקרא כו

שאני אומר כו'. אבל בקופה הא נמצא שרץ לתוכה ושעת מציאתה טמאה היא: עורב אייתי ושדא. לאחר שטלטל הקופה לזוית אחרת ובזוית הראשונה לא היה: מכדי האי ככר ספק טומאה הוא. ספק נגע ספק לא נגע אבל אקופה לא פריך דהא לא איתחזק טומאה בזוית של בית הראשון. וכי היכי דפריך אככר מצי למיפרך אמחט ואמטלית ולשנויי כדמשני: שאין בו דעת לישאל. אם נגע אם לא נגע: ספקו טהור. דהא (ב)קיימא לן ספקו טמא ברה"י משום דגמרינן מסוטה שסוטה יש בה דעת לישאל אם נטמאה אם לאו: בטומאה דרבנן. כגון הנך מעלות דחומר בקדש (חגיגה כב:) בגדי פרושין מדרס לאוכלי תרומה (שם יח:) ומש"ה אפילו ברה"י ספקו טהור: עלה נדף. דבר הקל ה"נ טומאה קלה. אית דאמרי מדף עליונו של זב ושנוי הוא דעליונו של זב מטמא ככר מן התורה בפרק בנות כותים (לקמן דף לג:) נתקו הכתוב מטומאה חמורה לטומאה קלה לומר לך דאינו מטמא אלא אוכלין ומשקין ומעיקרא כי אותביניה הכי הוה ס"ד דעליונו של זב הוא: שהפריז. *שהגדיל והרחיב מדתו (ג)שטמאה למפרע מפקידה לפקידה: איידי דתנא מעת לעת ממעטת על יד מפקידה לפקידה. דאיצטריך למיתניה דלא תימא עם סילוק ידיה ראתה באחד בשבת תנא נמי כו': מאי טעמא דרבנן. מאי האי שיעורא דמעת לעת דנשלמא מפקידה לפקידה דהלל ניחא דשמא עם סילוק ידיה ראתה אלא מעת לעת מאי שיעורא הוא: אשה מרגשת בעצמה. ואם איתא דעם סילוק ידיה ראתה הות מרגשת: אם כן. דאשה מרגשת: תהא דיה שעתה. ואפילו מעת לעת אמאי מטמא למפרע: חכמים תקנו להן וכו'. מתני' היא (לקמן יא.) פעמים היא צריכה להיות בודקת כו': שחרית. להכשיר טהרות של לילה להוציא מכלל ספק טומאה שאם תמצא טהורה תדע שלא ראתה בלילה ולכשתמצא ערבית טמאה יצאו אלו מספק: וזו. שבדקה עכשיו ומצאה טמאה והרי ימים רבים שלא בדקה: הפסידה עונה. כל טהרות שנתעסקה בהן בעונה זאת הפסידוה: מאי עונה. הרי שתי עונות הן היום והלילה דהיינו מעת לעת כגון אם מצאה ערבית טמאה הפסידוה כל טהרות של יום ושל אמש: ומשני עונה יתירה. הפסידוה משום קנס שהרי הפסידוה טהרות של אמש משום קנס אבל טהרות של יום לאו קנס הוא דאי נמי בדקה שחרית ומצאתה טהורה וערבית ומצאתה טמאה הפסידה טהרות של יום דהיינו מפקידה לפקידה ממעטת על יד מעת לעת: ג' עונות. כגון אם לא בדקה ימים רבים ובדקה בצהרים דמטמאין לה מעת לעת דהוו להו ג' עונות היום אמש ואתמול למפרע עד צהרים והשתא קנסינן לה שתי עונות ורבנן חדא הוא דקנסו ותו לא: ומשני חכמים השוו מדותיהם שלא תחלוק במעת לעת. זמן קבוע ושוה נתנו לה למפרע ואפילו עשתה אותו זמן מג' עונות כגון שבדקה בצהרים ולא בדקה שחרית ולאמש לא רצו לגרוע ולמעט זמנה הקבוע לה אלא פסקו דבריהם שלא תתן דברים לשיעורין: אב"א. להכי מטמינן לה מצהרים דאתמול דאי אמרת לא נקנס אלא עונה יתירה נמצא חוטא נשכר דאילו זו שלא בדקה עצמה ימים רבים ובדקה לה היום שחרית היתה נקנסת מעת לעת שלם ומפני שאיחרה עד הצהרים והוסיפה לחטוא לא תפסיד אלא לילה ואלו יום: דאיתניסה. שנאנסה שחרית ולא בדקה ללישנא דחוטא נשכר ליכא דהא נאנסה ללישנא דלא תחלוק איכא: ד' נשים דיין שעתן. מפני שדמיהן מסולקים ואין דם מצוי בהן: בתולה. בתולת דמים שלא ראתה דם מימיה ואפילו היא נשואה קרי לה בתולה והכי מפרש במתני' (לקמן ז:) [שם:] רבי דוסא אומר כו'. ופליגי רבנן בעלמא עליה: אלא שלא בשעת וסתה. דכיון דראתה שלא בזמנה איכא למיחש דלמא מקמי הכי הוה דהא ליכא למימר אורח בזמנו בא: כתמה טמא למפרע. עד שעת הכבוס. אף על גב דבראייתה דיה שעתה מטמאין כתמה למפרע דהא אשכחינן בראייה טומאה למפרע שאם תראה שלא בשעת וסתה מטמאה למפרע: לימא רבנן היא. דאמרי שלא בשעת וסתה מטמאה למפרע:

ולוקמא

ואיבעית אימא בטומאה דרבנן · לא בא לתרץ דאפילו אי הוי דבר שיש בו דעת לישאל דאתי שפיר דמה לו לתרץ זה כיון דאמת הוא דככר ומדף אין בהם דעת לישאל אלא מתרץ אפי' אין לתלות באדם טהור כמו בנפילה לפי שהנפילה קרובה לודאי כמו שסובר המקשה אתי שפיר דאיירי בטומאה דרבנן ואיירי בבגדי עם הארץ לפרושים ורש"י פי' בבגדי פרושים דהוי מדרס לאוכלי תרומה נראה שסובר שמתחלה בא לתרץ אפי' בשיש בו דעת לישאל ולכך לא רצה לפרש בבגדי ע"ה לפרושים משום דהתם לא הוו מקלין כדאמרינן בשבת פ"ק (דף טו:) דעל ו' ספיקות שורפין את התרומה וחשיב בגדי ע"ה דעל ודאי מגען שורפין ועל ספק מגען תולין (וחשיב בגדי ע"ה) :

[ולפי שיטתו היה יכול לפרש דס"ד דמקשה דמדף היינו בגדי עם הארץ ושמא לא פירש כן משום דבת"כ לא קרי מדף עליונו של זב וכן במסכת זבין פ"ה [מ"ב] ובעדיות פ"ו [מ"ב] :]

כל אשה שיש לה וסת דיה שעתה · תימה למה הפסיק ושנה המשמשת בעדים הו"ל למיתני מיד כיצד דיה שעתה וי"ל דקמ"ל אע"ג דיש לה וסת צריכה לשמש בעדים כדאמר בגמרא אע"ג דתנן לקמן (דף יא.) אע"ג שאמרו דיה שעתה צריכה להיות בודקת (ד) הכא תנא ליה לאשמועינן דאותה בדיקה חשובה היא למעט מעת לעת דהוי תרוץ כדאמרי' בגמרא ולקמן היינו בד' נשים דדיין שעתן והא דמשמע הכא דאפי' אותן דדיין שעתן צריכין בדיקה ובשילהי בנות כותים (לקמן דף לח:) תנן דכל י"א שבין נדה לנדה הרי היא בחזקת טהרה ומפרש בגמרא דאינה צריכה בדיקה ואפ"ה קאמר התם דמטמאה מעל"ע בעי"ה (ה) לפרש לשם :

וברייתא

לס"ד בגמ' מעת לעת בין לס"ד מעת לעת של בדיקה בין לס"ד מעת לעת של הנחה לא שייך למיפרך מ"מ דעם סילוק ידו לא שכיח דמיתברי והלכך הוצרכו חכמים ליתן שיעור כפי הנראה בעיניהן : כל אשה שיש לה וסת דייה שעתה סדר המשנה ק"ק דמעיקרא הוה ליה לסיומי המשמשת והדר כיצד ולההוא לישנא דמפרש בגמ' והמשמשת נידות דקאי אבל אשה שיש לה וסת אי נמי תקנה לדברי חכמים בעי לאשמועינן דלא איירי אלא באשה שאין לה וסת :

נר מצוה

טו א מיי' פט"ו מהל' שאר אבות הטומאות הלכה ח :

טז ב מיי' שם פט"ו הלכה ג [ופט"ז הלכה ח]:

יז ג מיי' פ"ז מהלכות משכב ומושב הלכה ג ופ"ט מכ"מ וספ' רפ"י בשם אית דאמרי :

יח ד מיי' שם פ"ט הלכה ד :

יט ה מיי' פ"ד מהלכות משכב ומושב הלכה ז סמג עשין קיא :

[עיין בתוספות לעיל ב:]

מוסף רש"י

לחדודי לאביי. כדי שישאל (חולין מג:) שישיב לו מה שהשיב (ברכות לג:).

[חולין ט:]

[לקמן ה: סוטה כח:]

[ברכות לג: וש"נ]

[יבמות לב: וש"נ]

לקמן ז

[לקמן ט:]

הגהות הב"ח

(א) גמ' ואיבעית אימא שלא יהא חוטא: (ב) רש"י ד"ה ספקו טהור דהא קי"ל: (ג) ד"ה שהפריז וכו' פירוש שטמאה למפרע: (ד) תוס' ד"ה כל אשה וכו' להיות בודקת כו' הכא: (ה) בא"ד לפרש לשם · ל"ל כדף לג ע"ש וסוגיא :

גליון הש"ס

רש"י ד"ה שהפריז שהגדיל והרחיב · כמו פרזות תשב ירושלים (זכריה ב) רש"י בכ"מ שם: ד"ה מפרץ :

תוספי הרא"ש

משום דכלים ליטמא פשיטא כולי האי שיש להם פתיחה במקוה · י"ל דכל הני ניחא דאיכא למיתלי בטמא כגון בשוחר כגון שהם עם הארץ אבל תינוק חוק רחבא בשלמא מחזר והשרו שלא יטמא והכבר התקיפות שלא יטמא אמאי : בטומאה דרבנן · פירש"י כגון הנך מעלות דחומר בקדש בגדי פרושים מדרס לאוכלי תרומה ותמה שלא פירש בגדי עם הארץ מדרס לפרושי' משום דבההיא שורפי' תרומה כדאמרי' פ"ק דשבת על ו' ספיקות שורפין את התרומה · על ספק בגדי עם הארץ וכיון דשורפין עלייהו תרומה לא מקילין בה לתלות באדם טהור ולפי סברא זו לא היה צריך רש"י לפרש בתחלת הסוגיא וס"ד דמדף הוי עליונו של זב דטמא מדאורייתא דאפשר היה יכול לומר דס"ד דהיינו בגדי עם הארץ ושמא לא פי' כן אלא משום דבת"כ קרי לעליונו של זב מדף · ותנן נמי במס' זבין פ"ה והמדף מלמעלן ובמס' עדיות פ"ו שתוי שישה משכב ומושב מתחתיו לטמא אדם לטמא בגדים ועל גביו מדף לטמאות אוכלין ומשקין : שהפריז · בו"ן כמו פרזות תשב ירושלים ואי גרס הפריץ בצ"ן יש לפרש לשון גידול כמו ספרין על שרוץ בארעא נשך וכמו פרצנא ליה : כ"ש דרבנן במעות לשת והא דתניא המביא פירות מפריש עליהן תרומות ומעשרות משום לשות מפריש עליהן מעשר שני ומפריש עליהן בחזקת שהן קיימין ואם אבדו הרי זה חושש מעת לעת בין

מוסף רש"י (שייך לדף ב ע"ב) מקוה שנמדד ונמצא חסר. שהיה בחזקת שלם ונמדד לאחר זמן ונמצא חסר (גיטין לא:). כל טהרות שנעשו על גביו. כלים שהטביל בו (קדושין עט.) כל טומאות וטהרות שנתעסקו בהן בכלים ואנשים שטבלו מטומאתן באותו מקוה מטולם (גיטין שם). בין ברשות היחיד. בין שהמקוה ברשות היחיד, דקי"ל ספק טומאה ברה"י ספיקו טמא, בין ברשות הרבים. דקי"ל ספיקו טהור, הכא טמא, דכי אמרינן ספק טומאה ברשות הרבים טהור, היינו ספק נגע ספק לא נגע, דליכא למימר לא נגע, אבל זה שהיה טמא ודאי ואתה בא לטהרו בטבילת ספק אל מטהרינן מספק (שם). היה בודק את החבית. תמיד שלא תחמיץ, והניח אותה הסמכים להיות מפריש עליה תרומה והולך. כלומר להיות סומך עליה בהפרשת תרומותיו, כשבא לעשות מאה לוגין טבל במקום אחר אומר הרי שני לוגין בחבית פלונית תרומה על מאה לוגין הללו וכן עושה תדיר, ואחר כך נמצא חומץ. ואין ידוע מאימתי החמיצה וכל תרומה שסמך עליה משהחמיצה לא תיקן, דקסבר יין וחומץ שני מינין הן (קדושין עט.). כל ג' ימים ודאי. גרסינן, ולא גרסינן הראשונים, דאמרינן כל ג' ימים הראשונים שאחר הבדיקה שבדקה ומצאה יין הרי היא בחזקת יין ודאי וכל טבלים שעלה תרומתן בה באותן ג' ימים מתוקנים הן, מכאן ואילך ספק והדיל תרומה ליאכל לזרים ויחזור ויתרום, דשמא כבר החמיצה ולא היתה תרומה, ואיכא למ"ד כל ג' ימים שלפני בדיקה זו האחרונה שמצאה חומץ הרי היא בחזקת ודאי חומץ, ואם עשאה באותן ג' ימים תרומה על מקום אחר אינה תרומה ומותרת לזרים אם יתקננה מטבלה, דלא הוי חומץ גמור בפחות מג' ימים, וזו שנמצאת חומץ בידוע שלשה ימים יש שנתקלקלה (שם. ועי' רשב"ם ב"ב שם). מכאן ואילך. מג' ולמפרע, ספק. והרי תרומה ליאכל לזרים ויחזור ויתרום (קדושין שם).